

# PRZEGLĄD POMORSKI

DZIENNIK CHELMŹYŃSKI

ORGAN URZĘDOWYCH OGŁOSZEŃ POW. TORUŃSKIEGO I M. CHELMŹY

Pismo demokratyczne i bezpartyjne poświęcone sprawom kulturalno-oświatowym i gospodarczym

## PRENUMERATA:

wychodzi codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt z dodatkiem tygodniowym „STRZECHA RODZINNA” wynosi miesięcznie w ekspedycji 2,10 zł, z odnośnikiem w dom przez listonosza 2,46 zł, kwartalnie 7,38 zł.

W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków itp., wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie gazety.

Nakładem i drukiem „Drukarni Przemysłowej” (Fr. Miemczyk) w Chełmży.

Redakcja czynna od godziny 11 — 12 i od 16 — 17-tej.

Redaktor odpowiedzialny: FRANCISZEK MIEMCZYK, Chełmża.



Telefon 72. Chełmża

## OGŁOSZENIA:

10 groszy za milim. i lamowy, szerokości 33 mm. Za reklamy na stronie tekstowej szerokości 82 m/m. 50 gr. na II-giej 75 gr. na I-ej 1,— zł.

Przy powtórzeniu ogłoszeń udziela się rabatu. — Przy dochodzeniach sądowych i konkursach wszelkie rabaty upadają. — Ogłoszenia zagraniczne 25% dopłaty.

Za terminowe umieszczenie i przepisane miejsca administracja nie odpowiada

Konta bankowe: Komunalna Kasa Oszczędności w Chełmży — Bank Ludowy

Chełmża — Vereinsbank Chełmża — Miejsce płatności Chełmża

Redakcja Administracja i Ekspedycja: Chełmża, przy Rynku Bednarskim nr. 1., narożnik ul. Hallera

Nr. 210.

Chełmża, piątek, dnia 13-go września 1929 r.

Rok II.



## Dział urzędowy

powiatu toruńskiego.

(Za dział urzędowy odpowiedzialny Nacz. Sekr. Wydz. Pow. Augustyn Weiss).

### Obwieszczenie.

**Dot. rejestracji samochodów i egzaminowania kierowców.** Podaje do ogólnej wiadomości, że komisja dla rejestracji pojazdów mechanicznych i egzaminowania kierowców będzie urzędowała w Toruniu w dniach 14. i 28 września br.

Toruń, dnia 7 września 1929 r.

Starosta Powiatowy, Dr. Bogocz.

### Obwieszczenie.

**Dotyczy zamianowanie rozjemców w obwodach Grzywna Szlachecka i Złotorja, powiatu toruńskiego.** Sejmik Powiatowy wybrał w dniu 3 czerwca 1929 r. a Prezydium Sądu Okręgowego w Toruniu zatwierdziło dnia 24 i 30 lipca 1929 r. na czas kadencji do 31 grudnia 1930 r. na rozjemców: **obwodu Grzywna Szlachecka** pana Leonarda Marcinkowskiego, rolnika z Grzywny. **obwodu Złotorja** pana Franciszka Cieszyńskiego, rolnika z Złotorji.

Panów Sołtysów i Przełożonych obszarów dworskich wzywam do podania powyższego do wiadomości mieszkańcom odnośnych gmin i obszarów dworskich.

Toruń, dnia 5 września 1929 r.

Starosta Powiatowy, Dr. Bogocz.

Koniec działu urzędowego.

## Obecna sytuacja gospodarcza i horoskopy na przyszłość.

I.

Ocena naszej obecnej sytuacji gospodarczej nie jest rzeczą łatwą. Trudno zdać sobie z tego sprawę, czy obecna sytuacja jest:

- 1) wstępem do ostrego kryzysu, który ujawni się w przyszłości, czy
- 2) krótkotrwałą fazą depresji, która wkrótce ustąpi miejsca ożywieniu,
- 3) czy też wreszcie jest zapowiedzią dłuższego okresu chronicznej stagnacji.

### Trzy tezy.

Zarówno bronić można tezy, iż znajdujemy się na drodze do ostrego kryzysu, lub przeciwnie na drodze do ożywienia, jak tezy, że obecny stan jest niejako powrotem do normy, spadkiem nieodzownym, który nastąpił po wyczerpaniu się wszy-

## Briand wyklucza Rosję z przyszłej federacji europejskiej.

Geneva, 11. 9. Uzupełniając swoje wywody w sprawie utworzenia Stanów Zjednoczonych Europy, francuski minister spraw zagranicznych Briand złożył dwa dodatkowe oświadczenia, które wywołały wyjątkowe zainteresowanie.

Oświadczył mianowicie: 1). Że zamierzona przez niego federacja państw europejskich nie jest przeciw nikomu skierowaną, a następnie 2) na zapytanie, czy liczy także na współpracę Rosji w zamierzonej federacji europejskiej, widocznie podrażniony odpowiedział pytaniem: „Czy chcecie pano-

wie sprawę rzeczywiście jeszcze bardziej utrudnić?” — poczem dodał, że w tej chwili wystarcza mu zupełnie zgoda 27 państw europejskich, które oświadczyły gotowość przestudjowania tego projektu. — Oczywiście gdy ostatecznie nastąpi zjednoczenie Europy, wtedy będą dla wszystkich drzwi otwarte. Obecnie chodzi o obronę demokracji przed żywiołami radykalnymi, i arystokratami. W końcu rzucił gniewnie: „Tak wielka większość nie potrzebuje padać przed nikim na kolana”.

stkich elementów poprzedniego ożywienia, którymi były strajk angielski, pożyczka stabilizacyjna i normalizacja finansowo-walutowa kraju. Zdaniem zwolenników tego ostatniego poglądu ożywienie gospodarcze nie mając dalszych podnięt, wygasło, a aktywność gospodarcza obniżyła się i obniżyć się będzie w dalszym ciągu, aż dojdzie do pewnego poziomu, odpowiadającego sile finansowej kraju.

Pierwszy pogląd (przejście do kryzysu), reprezentowany jest, jak się zdaje, przez Instytut konjunktur, który w sprawozdaniu za lisij do fazy depresji, tj. do najniższego punktu w przebiegu konjunkturalnym.

Drugi pogląd (przejście do ożywienia) reprezentowany jest przez Bank Gospodarstwa Krajowego, który w swym biuletynie lipcowym orzekł, że miesiąc lipiec ujawnił już pierwsze znamiona poprawy konjunktury.

Trzeci pogląd (przewlekła stagnacja) był dotychczas rzadko rozwijany i rozpatrywany.

Spróbujmy zorientować się, który z tych poglądów zasługuje na uznanie.

### Niskie bezrobocie, wysoka niewypłacalność.

Naszem zdaniem, dwa są zasadnicze elementy każdej fazy konjunkturalnej: stan zatrudnienia i stan rynku pieniężnego. Cyfry zatrudnienia i cyfry bezrobocia z jednej strony, wysokość procenta i cyfry niewypłacalności z drugiej strony, są zawsze najlepszymi wskaźnikami każdej fazy konjunkturalnej. Trzeci wskaźnik, ceny, nie odgrywa większej roli, choćby z tego względu, że większość cen przemysłowych w Polsce regulowana jest przez kartele — syndykaty.

Jeśli dwa te barometry, tj. stan zatrudnienia i rynek pieniężny weźmiemy za punkt wyjścia dla oceny sytuacji gospodarczej w Polsce, to dojdziemy do przekonania, że każdy z nich może być podstawą zgola odmiennej oceny.

I tak stan zatrudnienia w Polsce w chwili obecnej przedstawia się wcale korzystale. Wprawdzie liczba częściowo zatrudnionych wzrosła, jednakże nie w sposób wybitny, a liczbę całkowicie bezrobotnych utrzymuje się na poziomie roku ub. A więc 4-go sierpnia 1928 r. notowaliśmy — 97,9 tys. bezrobotnych, w tymże samym (3 sierpnia) czasie r. b. — 97,1 tys. Innymi słowy, sądząc wedle cyfr bezrobocia, nie możemy wydać oceny

ujemnej o naszej sytuacji gospodarczej. Ten sam obraz otrzymujemy, biorąc za podstawę wskaźnik produkcji (w maju br. — 154,8 wobec 145,9 w tym samym czasie roku ubiegłego), wskaźnik ładunków kolejowych (w czerwcu r. b. — 129,6 wobec 123,8 w r. ub.), przywóz maszyn (w lipcu br. 188,1 milj. wobec 179,4 w r. ub.).

zupełnie inaczej przedstawia się barometr rynku pieniężnego. Barometr ten wykazuje burzę, stan przypominający rynek pieniężny w okresie najcięższego kryzysu w r. 1925/26. Odsetek weksli protestowanych w Banku Polskim wynosił w czerwcu br. — 5,81 proc., gdy w tym samym czasie r. ub. — 1,82 proc. Skok bardzo silny zwiastujący stan najwyższego naprężenia. W parze z tem nastąpiło ogólne zeszytywienie rynku pieniężnego, spadek kursów akcji (wskaźnik w czerwcu br. — 79,4 wobec 103,8 w r. ub.), spadek papierów państwowych i listów zastawnych oraz wyższość procentu. Oceniając więc wedle barometru rynku pieniężnego, musielibyśmy sytuację gospodarczą w Polsce nazwać krytyczną.

### Który z tych dwóch barometrów należy wziąć za podstawę oceny?

Aby zdać sobie sprawę z charakteru i form depresji, którą przeżywamy, trzeba ustalić przede wszystkim jej przyczynę. W przeciwstawieniu do Instytutu Konjunktury, który widzi w każdorazowej sytuacji tylko konieczną następującą kolejno po sobie fazę konjunktury, przebiegającą w ciągłym rytmie gospodarczym ściśle wedle schematu doktryny rozpatrujemy sytuację gospodarczą Polski, jako przejaw przede wszystkim zmian strukturalnych, którym życie gospodarcze Polski od czasu stabilizacji podlega wciąż jeszcze w bardzo wielkiej mierze.

Naszem zdaniem pogorszenie sytuacji gospodarczej w Polsce przypisać należy przede wszystkim dwóm czynnikom o charakterze strukturalnym:

- 1) Znacznemu zmniejszeniu zamówień i robót rządowych i samorządowych.
- 2) Strukturalnej niemocy handlu, która wystąpiła wyraźnie na jaw dopiero w chwili obecnej, pod wyczerpaniu najważniejszych środków zebranych w związku ze stabilizacją waluty.

## Ze świata.

### Wypadek w lotnictwie.

Samolot pocztowy linii Anglja—Indja spadł w Dżask w Persji. Mechanik i jeden pasażer spalili się, dwaj inni są ciężko ranni. Aparat zapalił się przy zetknięciu się z ziemią i został całkowicie zniszczony. Poczta spłonęła.

### Pierwsza rozprawa sądowa w państwie watykańskim.

Utworzony ostatnio trybunał sądowy państwa Watykańskiego rozpocznie wkrótce swą działalność. Pierwszą sprawą, jaką rozpatrzy trybunał, będzie sprawa fotografa, niejakiego Albertelli'ego, który wbrew obowiązującym przepisom przekroczył granicę nowego państwa, mając przy sobie aparat fotograficzny.

### Areszt ormiańskiego patriarchy.

Donoszą z Tyflisu, że G. P. U. aresztowała patriarchę ormiańskiego w Eczmiadzinie Serapiona. Aresztu dokonano w gmachu patriarchata. Patriarcha jest oskarżony o to, że w latach 1905 do 1917 współpracował z policją carską i dostarczał jej dokumentów, dotyczących ruchu rewolucyjnego.

### 200 ofiar cyklonu na Filipinach.

Ofiarami cyklonu, który szalał na południe od Lacon padło 20 osób zabitych przez huragan. Tyśiące pozostały bez pożywienia i bez dachu nad głową.

### PWK. w Wiedniu.

Na otwartych niedawno targach wiedeńskich urządzono stoisko reklamowe PWK. Szereg barwnych ilustracji z terenu wystawy jest przedmiotem zainteresowania ze strony zwiedzających. Ponadto delegat PWK. w Wiedniu udziela na miejscu informacji, związanych z kosztami wyjazdu i pobytu na PWK. w Poznaniu. Wielkie napisy propagandowe zachęcają gości do wyjazdu na polską wystawę.

### Zastrzelenie na granicy więźnia politycznego.

Jak donosi „Dziennik Wileński” nocy ubiegłej w pobliżu wsi granicznej Zemożug w rejonie Dokszyc, został zastrzelony przez żołnierzy sowieckich na pograniczu polsko-sowieckim zbiegły z więzienia borysowskiego niejaki Marjan Kuratowicz, który w r. 1926 został aresztowany przez straż sowiecką.

Ś. p. Kuratowicz pochodził z Warszawy. Był on więziony w lochach więzienia borysowskiego w ciągu trzech lat.

### Krwawe bójki.

W Berlinie, Oranienburgu i Monachjum doszło do krwawych potyczek pomiędzy narodowymi socjalistami a komunistami, jest wielu rannych.

## Juljusz de Gastyne.

# Śmiertelny pocałunek

(Przeład z francuskiego).

(Ciąg dalszy).

(94)

Niezbyt ładny, choć miły i dobrze wychowany, nie bardzo się podobał kobietom, zwłaszcza młodym pannom, które zazwyczaj przekładają ludzi takich, jak Oktawjuaz de Maussinier.

Tak też i Magdalena wzgardziła uczuciem Desbrousses'a, aby oddać serce Oktawjuazowi, gdy Czarna Perelka, o wiele wyżej stojąca od przyjaciółki, całym sercem sprzyjała kapitanowi, oceniając jego wielkie zalety.

Również wysoko cenili go notariusz, którego najgorętszym życzeniem było mieć zanego kapitaną za zięcia.

Tymczasem czekał na niego, licząc, że kapitan pomoże mu zakończyć sprawę Włoszki z ojcem Richard.

Kapitan, jak zwykle, stawiał się punktualnie.

— Jesteś — rzekł po powitaniu. Brakuje trzech minut do dziewiątej. Nie spóźniłem się.

## Warta i Noteć, jako dorzecza Odry podlegają międzynarodowej komisji.

Haga, 11. 9. W sprawie terytorjalnej rozciągnięcia uprawnień komisji międzynarodowej Odry trybunał sprawiedliwości międzynarodowej w Hadze orzekł 9 głosami przeciw 3, że orzecznictwo tej komisji rozciąga się na polski odcinek Warty i Noteci i że dla ustalenia górnych granic tego orzecznictwa należy się oprzeć na zasadach, za-

wartych w art. 331 traktatu wersalskiego.

Przy tej sposobności trybunał uchylił wszelkie stosowania w wypadku obecnym statutu, dołączonego do konwencji barcelońskiej z dnia 20 kwietnia 1921 r. o porządku prawnym dróg żeglugowych, a to z powodu nieratyfikowania przez Polskę powyższej umowy.

## Przedstawiciele sfer oficjalnych Czechosłowacji przybywają do Polski.

Praga, 11. 9. Dnia 11 bm. wyjeżdża do Polski na zaproszenie rządu polskiego wycieczka sfer gospodarczych Czechosłowacji, w następującym składzie: minister handlu inż. Novak, szef kancelarii cywilnej prezydenta, kanclerz Szamal, dy-

rektor generalny Zivnostenskiego Banku dr. Preiss, dyr. gen. zakładów Skoda Löwenstein, sekretarz gen. związku przemysłowców Hodacz.

Wycieczka zabawi w Polsce 5 dni, odwiedzając Poznań, Gdynię i Warszawę.

## Z kraju.

### Sprzedaż akcji Banku Polskiego drugiej emisji.

Na najbliższym posiedzeniu Rady Ministrów zostanie zdecydowana sprawa sprzedaży akcji Banku Polskiego drugiej emisji, znajdujących się w posiadaniu rządu. W myśl planu stabilizacyjnego akcje te mają być sprzedane publiczności, przyczem posiadacze pierwszej emisji mają prawo pierwokupu akcji drugiej emisji w stosunku jedna akcja drugiej emisji na dwie akcje pierwszej — po cenie, jaka została zapłacona przez rząd, tj. po 150 zł. Pieniądze, osiągnięte ze sprzedaży akcji Banku Polskiego drugiej emisji w myśl planu stabilizacyjnego mają być przez rząd w porozumieniu z doradcą finansowym użyte na cele gospodarcze.

### Budżet na rok 1929—30.

W ministerjum skarbu toczą się prace nad ustaleniem budżetu na rok 1930/31. Ogólna suma budżetu oraz sumy budżetów poszczególnych ministerstw przełożone zostaną sejmowi w tej samej wysokości, co w budżecie ubiegłego roku.

### Konferencja marszałka Daszyńskiego z premierem Świtalskim.

Wczoraj konferował marszałek Daszyński z premierem Świtalskim; na konferencji omówione były szczegóły zainicjowanej przez rząd wspólnej narady przewodniczących klubów sejmowych. Wczoraj odbyły się narady poszczególnych klubów nad zajęciem stanowiska wobec projektu konferencji.

### Popiel prezesem N. P. R.

Odbywał się tu przez dwa dni kongres N. P. R. Prawicy. Kongres stwierdził wzrost nastrojów opozycyjnych wśród stronnictwa. N. P. R. wypowiedziało się przeciw projektowi reformy

konstytucji. Prezesem stronnictwa wybrano Karola Popiela.

### Międzynarodowy zjazd przedstawicieli prasy roln. w Poznaniu.

Dnia 18, 19, 20 i prawdopodobnie 21 września odbędzie się w Poznaniu w związku z PWK. międzynarodowy zjazd prasy rolniczej wszystkich państw Europy, przyczem przewidziane jest przybycie delegacji dziennikarskich Belgji, Francji, Czechosłowacji, Niemiec, Australji, Holandji, Szwecji. Ponadto przybędą delegaci Włoch, Anglii, Danji, Finlandji, Łotwy i Węgier. Dokładna liczba nie jest jeszcze ustalona.

### V. kl. 19 loterii państwowej.

(2-go dzień ciągnięcia)

Główniejsze wygrane padły na n-ry następujące:

**350 000** nr. 19271.  
**20 000** nr. 113235.  
**15 000** nr. 133953.  
**10 000** nr. 120908.  
**5 000** n-ry. 81850 65205 102633 174975.  
**3 000** n-ry. 69858 73170 82746 114041 143658.  
**2 000** n-ry. 20204 45797 52891 73096 85467 93923 109637 165212 168200.  
**1 000** n-ry. 2917 7800 9721 23263 23419 34534 42684 43480 54380 62442 67594 71712 72189 86190 86245 95787 121824 128898 131490 132337 145851 164197 171999 172274 174352 175546 178042.  
**600** n-ry 8628 14032 14936 16069 16660 19150 26144 26293 28805 53050 60613 61285 71191 72117 73147 74560 75540 76378 89614 94791 100592 104694 117426 118583 120527 132300 137616 139047 142209 147971 148716 150223 160987 177451 180538 184434.

— Wiem, że jesteś, kapitanie, punktualny, jak najlepszy chronometr. Siadaj panie, proszę! Pozwolisz pan kieliszek madery?

— Dziękuję za wszystko. Jadam śniadanie z apetytem o godzinie jedenastej. Czy zaszło co nowego?

— Kochany panie, od pewnego czasu, właściwie od początku tej przekłetej sprawy, ciągle się dzieje coś nowego. Wiesz pan, że te kobiety były w pałacu pana Richard?

— O tem już mówi cały Wersal. Awanturница włoszka stała się ogólnym przedmiotem rozmów.

— To też teraz obawiam się wypuszczać córki na ulicę. Ale, przystąpmy do rzeczy. Wiesz pan, że dziś jest zabawa w klubie waszym?

— Zabawa w klubie?

— Któraś tam rocznica istnienia. Ma być generał, pułkownikowie, mnóstwo oficerów i nieco cywilnych.

— Będziesz pan także?

— Ja nie. Ale będzie Oktawjuaz de Maussinier.

— Tak?

— Postarałem się o to, aby otrzymał zaproszenie. Przysięgłem uroczyście, że będzie. Zresztą nie opuści takiej sposobności dowiedzenia, że żyje i że nie jest wyklęty. Z pewnością zabierze się zaraz do gry.

— Jeżeli tylko otrzyma zaproszenie!

— Sam je wysłałem.

— Dlaczego?

— Dlatego, by się z panem spotkał.

— Ze mną?

— Tak jest. Przyszedł mi do głowy zamiar, który urzeczywistnić pan tylko może.

— Mówiłem już panu, że z chęcią polamię szpicrutę na osobie tego jegomościa.

— Tembardziej projekt mój spodoba się panu.

— Bardzo dobrze!

— Idzie o to. Ale nie rozgniewasz się na mnie, kapitanie?

— Na pana? nigdy!

— Więc proszę posłuchać. Na dzisiejszym wieczorze z pewnością rozpocznie się gra. Maussinier zasiądzie doocarte. Postaraj się pan zasiąść do tego samego stołu i to, jako jego przeciwnik, naprzeciwiwo niego.

— Dobrze!

— I w stosownej chwili, zawołasz pan głosem: „Panie de Maussinier, jesteś oszust! Zaczynamy szachrować!”

— A jeżeli on nie oszukuje?

— Będzie oszukiwał.

Kapitan podniósł głowę.

(Ciąg dalszy nastąpi).

## Z Pomorza.

**Toruń.** (Na dworcach uważać). P. Helena Mokowiczównie z Aleksandrowa Kuj. (Słowackiego 19) przed paru dniami, podczas wsiadania do pociągu na dworcu Przedmieście w Toruniu strądzono walizkę z rzeczami wartości 500 zł. — Policja prowadzi dochodzenia.

**Komisja do badania samochodów.** W dn. 14 i 28 bm. od godz. 11 urzędować będzie w Toruniu komisja rejestracyjna dla badania pojazdów mechanicznych oraz dla egzaminowania kierowców i to jedynie dla tych, którzy na powyższe dni otrzymają pisemne wezwanie

**Targi zbożowe.** Tow. Kupców Zboż. i Nasiennych na Pomorzu z siedzibą w Toruniu przystępują do zorganizowania „Targów zbożowych”, które odbywać się będą w poniedziałki i czwartki każdego tygodnia od godz. 12 do 13 w południe, w sali Tow. Kupców Zboż. i Nasien. w Toruniu, przy ul. Żeglarskiej nr. 1.

Otwarcie targów, które dla Pomorza mogą mieć bardzo doniosłe znaczenie, nastąpi w poniedziałek 16 września br. o godz. 12-ej w południe.

Liczny udział pp. kupców zbożowych, młynarzy jak i producentów rolnych pożądanym.

**Gronowo,** pow. toruńskiego. (Wizytacja). Dnia 1 września br. obchodziła wioska nasza dawno niepamiętaną uroczystość, bo wizytował ją Najprzew. ks. biskup dr. Stanisław Wojciech Okoniewski. Z tego powodu wioska przybrała szatę godową. — Rano o godz. 9-ej przystępowały dzieci z parafji do pierwszej Komunii św. Ks. prob. Szulc odprawił nabożeństwo, a po stosownym przemówieniu i złożeniu przez dzieci przyrzeczenia, udzielił im pierwszej Komunii św. O godz. 15-ej odprawił ks. prob. niespory, poczem wyruszone z procesją na powit. Najd. Arcypasterza. Kiedy ks. biskup zajeżdżał odezwały się niemilkące głosy: „Niech żyje!” a dzieci rzuciły kwiaty. Pierwszy powitał dostojnego gościa wójt p. Koźlikowski, dalej złożył raport naczelnik Sokoła, poczem śliczny wiersz powitalny zadeklamowały uczennica 8-letnia Kryśka Gołębiówna i córeczka p. Brzuskiwicz z Kamionek. Z pieśnią na ustach rusza procesja, wprowadzając Arcypasterza w progę świątyni. Tu przed wielkim ołtarzem wita go ks. proboszcz. W podniosłych i serdecznych słowach dziękował Najd. Arcypasterz za tak miłe przyjęcie i udzielił wiernym błogosławieństwa, poczem odbyła się procesja za umarłych. Na końcu udzielił Arcypasterz sakramentu bierzmowania 410 wiernym. — Na drugi dzień ks. biskup odprawił Mszę św. i odbyto katechizację dzieci szkolnych. — Parafja powyższa zapisuje dzień 1 września br. złotymi głoskami w pamięci swojej.

**Lisewo,** pow. Chełmno. Kolejowe Przysposobienie Wojskowe Kornatowo urządziło swą pierwszą zabawę w niedzielę, dnia 1 września rb. Rano o godz. 9-ej zebrał się druhowie przy dworcu Kornatowo skąd nastąpił wymarsz do Lisewa na nabożeństwo. Po nabożeństwie wszyscy druhowie rozeszli się do domów a o godz. 14-tej rozpoczęto zabawę w ogrodzie p. Wilińskiego do wieczora przy sprzyjającej pogodzie, wieczorem pokazano różne występy lekkoatletyczne na sali Otręby, przy przepelnionej sali. Przed występem wygłosił krótkie przemówienie p. naczelnik stacji Kornatowo Pikko, który scharakteryzował cele K. P. W. będącą organizacją dla obrony Ojczyzny i współpracy z rządem Marszałka Piłsudskiego na dowód czego orkiestra odegrała pierwszą brygadę, ulubioną piosenkę bohaterów legjonowych. Potem p. naczelnik Pikko wystąpił jako król żelaza rwiąc łańcuch, tłukąc kamienie na kowadle oraz drąc talje kart do gry w ilości 52 sztuk, dalej nastąpiła walka półciężkiej wagi pomiędzy pp. mistrzem Pomorza Janem Kraśniewskim a Kolankowskim zwyciężył w 9½ minuty p. Kraśniewski Jan, potem walka francuska pomiędzy pp. Wisniewskim i Pniewskim, walki tej nie rozstrzygnięto po 15 minutach walki, pomiędzy P. Rantszewskim i Mańdzielewskim po 2 rundach walki nie rozstrzygnięto. Bardzo wiele śmiechu i humoru sprawił dla publiczności występ „walka indusów” w której brali udział członkowie K. P. W. Potem nastąpiła zabawa taneczna. W bardzo dobrym humorze bawiono się całą noc. Zasluzę przypisać należy p. naczelnikowi stacji Kornatowo Pikko, który zajął się organizowaniem tak wspaniałej zabawy oraz wszystkim druhom, którzy sprężyli się i z ochotą współpracowali, a szanownej publiczności która

zaszczycała nas swą obecnością należy się serdeczne podziękowanie.

**Pelplin.** (Wypadek samochodowy). Na szosie do Pelplina, we wsi Mraściska, samochód firmy Hoppe wpadł w ub. środę ze znaczną siłą na przydrożne drzewo, wskutek czego kilka osób odniosło dość poważne okaleczenia, wóz zaś mocno się potrzaskał. Kierowca autobusu nie spotyka pono wina, bo wypadek zdarzył mu się przez to, że chciał wyminąć przechodzącego szosą człowieka, pędzącego świnie. Szczęściem owo drzewo było tak silne, że ostało się po uderzeniu maszyny, gdyż inaczej byłaby ona wraz z pasażerami runęła do 8 mtr. głębokiego rowu przydrożnego i zamiast okaleczonych byłoby kilka trupów.

**Brusy.** (Kasiarze skradli 3000 zł.) W Brusach zakradli się kasiarze do biur miejsc. młyna „Ceres” i zabrali z kasy ogniotrwalej 3.000 złotych. Policja wszczęła energiczne śledztwo.

## KRONIKA

Chełmża, dnia 13 września 1929 roku.

### Kalendarzyk.

Czwartek: Im. NMP. Gwidona op.  
Piątek: † Enlogjusza, Notburgi.

### NOCNY DYŻUR LEKARSKI.

Dyżur niedzielny i tygodniowy dla członków Pow. Kasy Chorych pełni w tym tygodniu p. dr. Stęplewski.

### DYŻUR NOCNY APTEK.

Dyżur nocny pełni Apteka „Nowa” p. Maliszewskiego.

— **Uroczysta wybiła dla nas** w dniu wczorajszym godzina. Miasto nasze, nasza parafja witała swego pasterza djecejalnego, ks. biskupa dr. Stanisława Wojciecha Okoniewskiego. Ze względów technicznych podamy szczegółowe sprawozdanie w numerze jutrzejszym.

— **Do 15. września br.** upływa termin do wniesienia zaliczek na państwowy podatek przemysłowy, obliczony od wysokości obrotu osiągniętego w miesiącu sierpniu przez przedsiębiorstwa wymienione w p. 1 i 2 art. 22 ustawy, a prowadzące prawidłowo księgi handlowe oraz przedsiębiorstwa wymienione w ust. 2 art. 54 ustawy.

Nieuiszczenie zaliczek pociąga przymusowe ściąganie w drodze egzekucji wraz z karami za zwłokę i kosztami egzekucyjnymi (art. 56).

Pozatem w miesiącu wrześniu następuje doreczenie nakazów płatniczych na państwowy podatek dochodowy za rok bieżący (art. 66 ust. p. d.) jak również doreczenie nakazów płatniczych na podatek wojskowy.

— **W sprawie zmian osobowych w Centr. Tow. Organizacji i Kółek Rolniczych** W ostatnich dniach pojawiła się w niektórych organach prasowych notatka, dotycząca zmian personalnych w Zarządzie Centralnego Towarzystwa Organizacji i Kółek Rolniczych. Ze źródeł dobrze informowanych dowiadujemy się, iż notatka ta nie całkowicie odpowiada prawdzie. P. Prezes Witkowski ustąpił mianowicie ze stanowiska członka Prezydium C. T. O. i K. R. w związku z faktem piastowania przez niego już od dłuższego czasu stanowiska jednego z dyrektorów Biura Urządzeń Rolnych przy b. Centralnym Związku Kółek Rolniczych, — które to znalazło się w bardzo ciężkiej sytuacji finansowej, narażając na szwank interesy szeregu spółek rolniczych. Natomiast skład prezydium C. T. O. i K. R. został uzupełniony do liczby 8 członków, przyczem ze strony organizacyjnej drobnych rolników zaproszeni zostali w skład prezydium pp. Małski i Jemielewski ze strony zaś dawnego Centralnego Towarzystwa Rolniczego p. Lippaman. Zmiany w dyrekcji dokonane zostały na gruncie ściśle rzeczowym, przyczem stanowisko dyrektora powierzono p. Niedzielskiemu, kandydatowi z ramienia organizacji drobnych rolników.

**Tow. Kupców Samodzielnych.** W piątek, dnia 13 bm. o godz. 8-ej wieczorem odbędzie się w „Hot. Pom.” Nadzw. wal. zebranie Tow. Kupców Samodzielnych. Z powodu ważnych obrad przybycie wszystkich członków konieczne. Zarząd.

## Z Rady Miejskiej.

W ubiegły wtorek (10 bm.) o godz. 6-ej odbyło się posiedzenie Rady Miejskiej.

Obrady zagal przewodniczący p. A. Szymański, powołując dla sprawdzenia członków Rady pp. radnych Szóstakowskiego i Perschkego.

W punkcie I. porządku dziennego, Rada Miejska przyjęła do wiadomości sprawozdanie kasowe za m. sierpień, z którego wynikało, że w Kom. Kasie zostało gotówki 3616,05 zł.

W dalszym punkcie, dotyczącym przeniesienia szkoły Rolniczej do Chełmży, przew. p. Szymański podał nieodzowne warunki, potrzebne na ten cel i to: 2 ubikacje na klasy, 1 na kancelarję, 1 na zbiory szkolne, 2 sale na sypialnię, spiżarnię, umywalnię, łazienki, mieszki dla kierownika, nauczyciela, gospodyni, ogród i gospodarstwa rolne i t. d. Magistrat odroczył na przeciąg 12 miesięcy (od maja 1929 r. do maja 1930 r.) Rada Miejska przyjmuje do wiadomości wyjaśnienie Magistratu w sprawie przeniesienia Szk. Roln. do Chełmży i wzywa Magistrat do dalszych pertraktacyj.

Punkt III. — Powzięcie uchwały zaliczkowego pokrycia kosztów, za mały zbiornik w Gazowni w myśl uchw. Mag. z 4 bm. odroczone na skutek referentów pp. Litkowskiego i Sylli, do następnego roku z powodu zbyt spóźnionej pory.

W punkcie IV-tym, dotyczącym powzięcia uchwały zaliczkowego pokrycia kosztów za robociznę na Wodociągach w myśl uchw. Magistratu z dnia 4 bm., Rada Miejska uchwaliła włączyć kwotę do budżetu dodatkowego i upoważnia Magistrat do natychmiastowego wypłacenia zaliczki.

Punkty 5 6 i 7. Sprawa uchwalenia dodatku komunalnego do państw. podatków: dochodowego, gruntowego i przemysłowego za rok 1930/30. Rada Miejska odroczyła do następnego posiedzenia na wniosek p. Czerwińskiego.

Punkt 8. obejmował przyjęcie do wiadomości kontraktu notarialnego kupna terenu od spadkobierców po s. p. Jesionowskim.

P. dr. Wyszkowski odczytał kontrakt notarialny, w którym obie strony zgodziły się na odstąpienie wzgl. kupno terenu za 36000 zł. Powyższe Rada Miejska przyjęła do wiadomości.

Punkt ostatni porządku dziennego obejmował przyjęcie do wiadomości wyjaśnienia Magistratu w sprawie przebrukowania ulic, jako odpowiedź na interpelacje radnego Nehringa.

Rada Miejska przyjmuje do wiadomości wyjaśnienie o ogłoszonych 500 m<sup>2</sup>, co do reszty interpelanci są odrębnego zapatrywania.

Na zakończenie sekretarz p. Korthals odczytał protokół z posiedzenia, poczem zakończono obrady około godz. 20½.

## Z sali sądowej.

### Za niezgłoszenie wolnych miejsc pracy w Państw. Urzędzie Pośrednicwa Pracy.

W sprawie karnej przeciwko Stanisławowi Działowskiemu właścicielowi ziem. w Mirakowie o wykroczenie z §§ 4. Rozp. Min. Pracy i Opieki Społ. z dnia 15 2. 1923 poz. 123 Dz. U. R. P. Wydział Karny Sądu Okręgowego w Toruniu na posiedzeniu w dniu 15. czerwca 1929 r. Stanisława Działowskiego uznał winnym wykroczenia z § 4 Rozp. Min. Pracy i Opieki Społ. z dnia 15. 2. 1923 poz. 123 Dz. U. R. P. i zasądził go za to na grzywnę, a w razie jej nieściągalności na karę aresztu zastępczego przez jeden dzień. Koszta postępowania karnego ponosi oskarżony. Oskarżony przyjął do pracy w swym majątku ziemskim Mirakowo na sezon 1928 r. 46 robotników sezonowych, nie zgłoszwszy jednak przedtem owych wolnych miejsc w Państwowym Urzędzie Pośrednicwa Pracy w Toruniu. Oskarżony tłumaczył się tem, że w praktyce nie przestrzegano dotąd obowiązku zgłoszenia wolnych miejsc w powyższym Urzędzie, lecz dopiero po przyjęciu sił robotniczych zgłaszano je w Urzędzie Pośrednicwa Pracy i że kontrole w tym względzie Urząd Pośrednicwa Pracy tylko sporadycznie i wyjątkowo przeprowadzał. Sąd tego tłumaczenia nie uwzględnił.

## Dział gospodarczy.

### Nowe ulgi w spłacaniu podatku obrotowego.

Ministerstwo skarbu wystosowało do wszystkich izb skarbowych i urzędów podatkowych okólnik, zalecający przedwstępne zbadanie odwołań od wymiaru podatku od obrotów za rok 1929.

W zależności od wyników tego badania należy ograniczyć na razie egzekucji podatków do kwot przypadających od obrotów ustalonych prowizorycznie przy badaniu odwołań.

W związku z tem mają naczelnicy urzędów skarbowych również ograniczyć wysokość zaliczek kwartalnych za r. 1929. Okólnik pociąga dalej, że w razie powołania do współdziałania rzeczoznawców do badania odwołań, należy ich przede wszystkim powoływać z grona osób wskazanych przez izby handlowe i przemysłowe, izby rzemieślnicze, względnie przez zawodowe organizacje gospodarcze.

### Częściowy pobór zaległego podatku majątkowego.

Kierownik ministerstwa skarbu, w okólniku wystosowanym do wszystkich Izb Skarbowych i urzędów podatkowych zarządził dalszy częściowy pobór zaległości z tytułu podatku majątkowego. Przy ściąganiu tego podatku ustalone zostały normy następujące:

Dla płatników pierwszej grupy kontyngentowej od 5 stopnia w wyższej skali podatkowej wyznacza się nową ratę w wysokości 1 proc. od wartości majątku przyjętej prawomocnie za podstawę wy-

miaru podatku majątkowego dla płatników 2 i 3 grupy, a od 5 stopnia w wyższej skali podatkowej wyznacza się nową ratę w wysokości 0,6 proc. od wartości majątku. Rata ta będzie płatna w terminie od dnia 10 grudnia 1929 r.

### Upoważnienia dla naczelników urzędów skarbowych do ograniczenia egzekucji podatku przemysłowego za rok 1928

Ministerstwo skarbu wystosowało do wszystkich izb i urzędów skarbowych okólnik, zalecający ponowne zbadanie odwołań od wymiaru podatku od obrotu za rok 1928.

Okólnik zaleca — aby w zależności od wyników tego badania ograniczono narazie egzekucję podatku od kwot, przypadających od obrotów, ustalonych prowizorycznie przy badaniu odwołań. W związku z tem mają naczelnicy urzędów skarbowych również ograniczyć wysokość zaliczek kwartalnych. Okólnik został ogłoszony między innymi ze względu na konieczność szybkiego sprostowania zaliczek na podatek przemysłowy w tych wszystkich wypadkach, w których dokonany wymiar podatku od obrotu za rok 1929 najprawdopodobniej ulegnie w postępowaniu odwoławczym zmniejszeniu.

### Akcja zcalania gruntów.

Na przebudowę ustroju rolnego, a w szczególności na szeroko zakrojoną akcję zcalania gruntów wydaje w tym roku ministerstwo reform rolnych 10 milj. zł. Z uwagi na to, że akcja ta rozwija się świetnie, obejmując najbardziej zaniebane te-

rytorjum ziem wschodnich. Rzplitej, zajdzie praw dopodobnie konieczność powiększenia w nadchodzącym roku budżetowym wydatków na ten cel. Prawdopodobnie wystąpią zainteresowane czynniki o podniesienie kredytu na ten cel o 2 do 3 milj. złotych.

### Informacje skarbowe dla izb handlowo-przemysłowych.

Ministerstwo skarbu poleciło wszystkim władzom skarbowym aby przesyłały co kwartał właściwym izmom handlowo-przemysłowym wykaz firm wykupujących świadectwa przemysłowe na prowadzenie przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych na wykonywanie osobistych zajęć przemysłowych oraz wykazy wydanych kart rejestracyjnych z podaniem miejsca wykonywania przedsiębiorstwa oraz rodzaju i kategorii świadectwa przemysłowego. Pierwszy wykaz ma obejmować dane za czas od 1 stycznia 1929 r.

### Dalsze zmniejszenie bezrobocia.

Sprawozdanie państw. urzędów pośrednictwa pracy za okres od 24 do 31 ub. m. wykazuje 91.512 bezrobotnych. W stosunku do poprzedniego tygodnia liczba zarejestrowanych bezrobotnych zmniejszyła się 2.123. Według zawodów zmniejszyła się liczba pozostających bez pracy robotników włókienniczych, budowlanych, górników, hutników szkła i pracowników umysłowych zwiększyła się natomiast liczba bezrobotnych robotników metalowców i hutników.

Niniejszem mam zaszczyt Szanowne Panie jak najprzejmiej zawiadomić, że z dniem 1 września 1929 r. dołączyłem do mego zakładu męskofryzjerskiego

### specjalny oddział damski

w którym wykonywać się będzie wszelkie prace wchodzące w zakres fryzjerstwa damskiego, mianowicie:

Fryzury, ondulacje, manicura, szamponowanie, masaże etc. etc.

Usługa pierwszorzędna damska.

Z głębokim szacunkiem

**W. Wisniewski**

CHELMZA, Rynek 14.

## Dziewczyna

do pracy domowej i dziecka może być sierota, ale uczciwa znajdzie u mnie dom rodzicielski. Zgl. do Przegl. Pom.

### Starszej kobiety

względnie młodszej dziewczyny

do dzieci i lżejszych prac domowych poszukuje

L. Zielińska

Chelmza - Kuchnia

Wolność!

Wolność!

### Tow. Powst. i Wojaków Chelmza

urządza

w niedzielę, dnia 15. września 1929 r.

na sali WILLI NOWEJ

### PRZEDSTAWIENIE AMATORSKIE.

Odegrany zostanie wspaniały dramat w 4 aktach, pt.

## Wieżień Magdeburga

Akt I. i IV. dzieje się w Magdeburgu, akt II. i III. w Szczyplornie.

Początek przedstawienia o godz. 7.30.

Po przedstawieniu

### ZABAWA TANECZNA.

Tanec dla panów 2 zł., dla panien 1 zł.

### Generalna próba

w sobotę, o godzinie 7-mej wieczorem.

Wstęp na próbę dla dorosłych 50 gr., dla dzieci 20 gr.

Wstęp na główne przedstawienie: I miejsce 2 zł., II. 1,50

III. 1 zł., stojące 50 gr. Szan. Obywatelstwo miasta Chelmzy i okolicy o liczne przybycie prosi

ZARZĄD.

## Unieważniam

zagubioną kartę zwolnienia od służby wojskowej wydaną przez komisję poborową w Tarnowie, na nazwisko Dymak Jan.

(—) Jan Dymak  
Lubicz, powiat Toruń.

## Unieważnia

się książkę kotłową nr. 590 lokomobilii fabrykatu „Eckert“.

Bracia Lohrke,  
fabryka maszyn Chelmza.

## Wszystkie gatunki

papy, lepnik, smołę, trzcinę sufitową, gwoździe papowe i trzcinowe, cement portlandzki i wszystkie artykuły malarskie

oraz wielki wybór tapet jako i Sól bydłęca

oferuje po cenach konkurencyjnych

Hurtownia kolonialna i fabryka wódek i likierów

**Fa Borus i Czerwiński**  
Chelmza, ul. Strzelecka.

## Plug

firmy „Sags“ nr. 8 używany korzystnie na sprzedaż u kowala Wojciechowskiego w Chelmży. Cena według ugody.

## Uczeń

może się zgłosić. **M. Zieliński**, specjalny zakład szkiarski, Rynek 6

## Skład

z mieszkaniem jest od zaraz do wdzierżawienia. **Jan Rutkowski** Chelmza, Chelmińska 22.

## Poszukuje

**pokoju** w Rynku lub na Kolejowej — parter, pierwsze piętro, na biuro radiotechniczne Zgłoszenia ul. Dojazd Nr. 8. Ziolkowscy.

## Umieblowany

**pokój** dla solidnego pana od 1 października br. poszukuje. Zgl. do Admin. Przegl. Pomorskiego.

Piece skrzynkowe i kwintowe Rury i kolana

Widły do buraków i kartofli  
Kopaczki do bur. i kartofli  
Noże do obcin. buraków  
Podkowy i podkowie  
Wagi stoł. i belkowe

Wszelkie okucia budowlane i narzędzia dla rzemieślników oraz wszelkie sprzęty

domowe i kuchenne poleca po najniższych cenach

**Wojciech Balcerowicz**  
Chelmza, Rynek 13.